

Magam mennék, mondta a szomszédasszony, de a kialakult helyzetre való tekintettel, ez teljességgel lehetetlen. És tisztában vagyok azzal is, folytatta, hogy ezt a szívességet sehogyan se leszek képes meghálálni, pedig a szándék, higgye el, mindennél erősebb, de egyelőre úgy tűnik, az őszinte és mélyről fakadó köszönömön kívül mást nem tudok fölajánlani. S persze bízom abban is, tette hozzá a szomszédasszony, semmiféle kellemetlenséget nem okozom ezzel az aprócska – bár mások szemében hatalmasnak tűnhető – kéréssel, fiatalember.

Sarkadi erre megköszöri a torkát, és újra elismételte, amit már korábban is: „Nem tesz semmit. Nem nagy dolog. Szívesen segíték.”

Hosszú hónapokkal később is emlékezett rá, a hangjában nem volt semmi, de hogy mégis határozottabbnak tűnjön, az átvett borítékot kétrét hajtotta és barátságos biccentés kíséretében nadrágja zsebébe csúsztatta.

Aztán lefelé a lépcsőn, majd a szeméttároló ajtaja mellé helyezett leanderek mellett elhaladva, eszébe jutott: „Annak ellenére, hogy a szívem olyan, mint az ökörnyal, jó ember vagyok, jó keresztény – jelentsen bármit is ez a jelzős szerkezet –, ott segíték, ahol csak tudok. A földön fekvőnek van épp elegendő baja, minek tetézni azzal, hogy belérúgnak?”

Öltözködés közben a felesége azt kérte, vigyázzon magára. Mielőtt a durvaszövésű maszkot az arcára húzta volna, megnyugtatta V.-t: „Megveszem, ami kell és jövök. Az embereket elkerülöm, amennyire csak lehetséges, és nem hagyom, hogy leköhögjenek, esetleg rám tüszentsenek.”

A szomszédasszony bio sárgarépat és kovászos cipót kért, a felesége listáján pedig ásványvíz, vaj, főlvágott, tej és papírzsebkendő szerepelt. A sorok között bóklászva Sarkadi igyekezett célirányosan közlekedni.

„Gyors leszek, nem fogok fölöslegesen bámészkodni.”

Persze önkéntelenül is megállt a borosüvegek előtt, és némi tanakodást követően csendesesen megállapított, alig emelkedett az italok ára, amióta kilenc hónapja egy korty alkoholt sem ivott.

„Abba kellett hagynom; nem tudtam, mi a mérték.”

A felesége azonban kijelentette, nem kell teljesen lemondania az alkoholoról: könnyű ebéd vagy kiadós vacsora után igenis igyon meg egy üveg sört vagy egy pohár bort, jótékony hatással lesz a szervezetére, nincs szükség arra, hogy holmi tartózkodással megjártssa magát. Hiszen nem a szeszes italok fogyasztásával van probléma, nem azzal van a gond, hogy néha-néha megiszik ezt-azt, hanem a mértéktelen, gödényszerűivel. Sarkadi tisztában volt helyzetével: nincs megalkuvás, nincsenek kiskapuk. Vagy a teljes föladás, vagy semmi. Könnyedén

visszaeshet, annak esélyét pedig a nullával kell egyenlővé tennie. Ezt megerősítvén a bevásárlókocsiba helyeztetett kettő darab dobozos, a kénes gyógyfürdők illatát őrző, alkoholmentes sör.

„Végtére is szabad ember vagyok, de szabadságomnak sajnos súlyos árat szabtak odafönn.”

Aztán – látszólag minden előzmény nélkül – eszébe jutott a közeli park, ahol V.-vel annyit lesték a tulipánokat meg a bánatos Krleža-szobrot, és ahol egyszer egy szeretkező kutyapárra lettek figyelmesek. Volt valami tisztán esetlen abban, ahogyan a kutyák egymásnak estek, persze a boldogságuk nem tartott sokáig, egy hőbörgő hajléktalan rontott rájuk a semmiből, az egyik kezében méretes faág, a másikban vászonzsák, és csak kiabált és csapkodott, mint egy eszelős, hogy neki nyugalomra van szüksége, ezt az üzekedést nem tűrheti. A kutyák persze azonnal szétrebbentek, azaz csak rebbentek volna, mert a kapkodás, a görcs, az izgalom és a rettegés okozta szorítás mindennél erősebbnek bizonyult. Az összetapadt testek küzdelme szánalmasnak tetszett, végül megszabadultak egymástól, ők pedig V.-vel mélyről fakadó büntudatot éreztek, de abban nem voltak biztosak (sem akkor, sem később) miért és ki helyett is érezték.

„Ezzel már nem lehet mit kezdeni.”

Sarkadi minden porcikájával érezte, hogy csapongó lelkét az új játékszabályokhoz kell igazítania; hiába a park közelsége, nem fognak a feleségével az elkövetkezendő időszakban arrafelé kirándulni, és legnagyobb bánatára ugyanígy búcsút kell intenie a horgászatnak is. Pedig év elején, a nagyobbik orsó csévélése közben, látta is maga előtt a jelenetet, amint nyáron a hosszabbik bot rezgőspiccét karikába húzza egy izgága márna vagy éppen egy természetes keszeg.

(Ekkor még nem sejtette, hogy a horgászatra késő tavasszal igenis sor kerül, de minden halfogásra tett kísérletét balszerencse követi: beszakadó szelvények, összegubancolódo damilok, s persze a legsúlyosabb: semmi kapás. Mindez úgy földegesíti majd, hogy nap végére a szánalmas összeomlás szélére sodródik, de mégse teheti meg, hogy a csalánnal és gazzal fölvert folyóparton elsírja magát, mert ha ez megtörténne, akkor ég és föld között sose mosná le magáról a szégyent.)

Sorban álláskor ismét átfutotta a feleségétől kapott listát. Úgy tűnt, minden megvan, semmi sem hiányzik. Ez valódi megkönnyebbülést jelentett Sarkadi számára, hiszen hányszor kapta meg kétbalkezessége miatt, mennyire alkalmatlan a rábízott feladatok elvégzésére? Talán nem ő volt az, aki évekkal ezelőtt leverte és összetörte a mennyezeti lámpa búróját, mert V. megkérte, törölje le egy nedves ronggyal, és azóta sem pótolta, így csupasz az izzó? És amikor a mosógép szűrőjét kellett volna kicserélni, de hosszú percek után sem tudta, hol keresse a megfelelő szelepet, ezért V.-nek kellett a csempén térdelve megoldania a problémát? De nem kell ilyen messzire menni, elég csak a beágyazásra gondolni. Egyáltalában nem mindegy, húzta alá többször is a felesége, hogy

a takaró melyik oldala néz a mennyezet felé, a virágmintás vagy a sima. Évek hosszú tapasztalatait figyelembe véve, joggal jelenthette ki nemrégiben V. Sarkadinak: „többet ártasz, mint használsz.” Erről persze óhatatlanul is eszébe jutott a régi, elkoptatott közhely: ne tégy másnak olyat, ami fájdalmat okozna, ha veled tennék. Önkéntelenül is elmosolyodott, s hogy pillanatnyi szorongását csillapítsa, a kasszaszalag fölötti polcra pakolt cukorkákra, bonbonokra tévedt a tekintete. Hiába akart ő jót, segítőszándékához árnyékként tapadt ügyefogyottsága. S most itt ez a bevásárlás, pár tételről van szó, csak remélheti, nem fog hibázni. Nem okoz majd csalódást, sem a feleségének, sem a szomszédasszonynak.

„Igen, jócselekedeteim egyszer majd nyomni fognak valamit a latban, lesz valahol tételes elszámolás vagy részletes kimutatás, és milyen ironikus: a pénztártól való távozás után reklamációnak nem lesz helye.”

Ahogy ezeket pörgette a fejében, egyszer csak a mögötte toporgó, nyugtalan úr a veséjébe könyökölt. Sarkadi ingerülten kapta hátra a fejét, mire a „tettes” sűrű bocsánatkérések közepette hátrébb lépett kettőt, és jóval visszafogottabban folytatta áruinak a kasszaszalagra történő kipakolását.

„Mi van, baszd meg, sokalold a másfél métert?”

Sarkadi persze tudta, nincs értelme ennek a kérdésnek. Sem ebben, sem másmilyen formában.

Míg a szomszédasszony borítékjával bajlódott – valahogy beleakadt a pulóverének az aljába, ahogyan megpróbálta kihúzni nadrágja hátsó zsebéből –, eszébe jutott: elítélendő, amire éppen készül: készpénzzel fog fizetni, és ez szembemegy minden egészségügyi ajánlással. Hiszen úton-útfélen a kártyás fizetést szorgalmazzák, emlékeztette magát Sarkadi; ebben a vészterhes időben akkor cselekszünk helyesen, ha nem magunkra, hanem másokra gondolunk.

„De én kiszámolt pénzt kaptam, nem tehetek róla.”

Kezébe vette a gyűrött, meglehetősen színét vesztett ezrest, aztán eszébe jutott, nincs miért aggódnia.

„A miénket, az egészségügyi ajánlásokat tiszteletben tartva, kártyával fizetem. Egyetlen érintés, még a PIN-kódot sem kell megadnom.”

De öröme nem tartott sokáig. Ismét elé tolakodott a fölismerés, ami egész úton ott fészkelődött tudatának egy kevésbé hangsúlyos pontján.

„Moshattam volna fogat indulás előtt.”

Gondolatban meg is veregette a vállait, amiért az extramentolos rágógumit elfelejtette a szalagra tenni.

„Jó lesz ezt hazáig szagolnom.”

Hogy megnyugodjék, s figyelmét elterelje a maszkban megrekedt, áporodott szájszagról, gondolatban már a szomszédasszony ajtaja előtt állt. Tudta, I... néni hálálkodni fog majd, amikor a szatyrot átveszi, és azt mondja majd, nem kellett volna ennyire törnie magát fiatalember, ő pedig torkát megköszörülve azt feleli: „Szó sincs itt semmiféle törésről, ez természetes, és ha legközelebb is

szüksége lenne bármire – élesztő, olaj, tojás, esetleg egy üveg kékfrankos – szóljon bátran, ne habozzon, azonnal intézkedem. Hiszen szívesen segíték.”

Majd elmúlik

Aszfaltra tapadt, nyálkás falevelek közt araszolatsz egy kihalt, tömjénszagú utcán. Nem vagy benne biztos, de lélegző sejtjeiddel érzed, ez az egyedüllét most valami ismeretlen kegy. A tarkódra hűvösséget terít a könnyű, nyárvégi szellő; talpad alatt a falevelek csöndes sóhaja. Aki hisz abban, hogy a megváltás egy pillanat műve, az téved, de szerencséire te nem tartozol ehhez a sokasághoz, még megmaradt benned az a tartás, aminek eredetéről soha nem tudtál, és soha nem is fogsz.

Ha van valami, ami örömteli számodra ebben a percben, az maga a bizonytalan mozgássor, amit ösztönöktől fűtött elméd szuggerál hajlott tagjaidnak. Bal lábad előre csusszan, a súlypont ából bébe, a csípőd követi a mozdulást, a bal lábad az aszfaltra tapad, már húzod is a jobbot, előre csusszan, a súlypont ából bébe, a csípőd követi a mozdulást, a jobb lábad az aszfaltra tapad, már húzod is a balt, előre csusszan, a súlypont ából bébe, a csípőd követi a mozdulást, a kihalt, tömjénszagú utcán nincs senki, aki a lépteid zavarná, a bal lábad az aszfaltra tapad, már húzod is a jobbot, előre csusszan, a súlypont ából bébe, csípőd követi a mozdulást, a jobb lábad az aszfaltra tapad, már húzod is a balt, előre csusszan, a súlypont ából bébe, a csípőd követi a mozdulást, így haladsz előre ebben a nem is olyan különös bizonytalanságban.

Pulzáló jelenléted nem érdem, csupán állapot. Majd elmúlik. A tóba hajított kavics keltette hullámváz sem tart örökké. Miért is kellene másban reménykedned? Nem leszel soha senki tenyerén sárgafejű királyka, sem asztallábat asztallaphoz rögzítő csavar testén menet, sem fáradtság kabócák szárnyain, de még válltáska csatján rozsdafolt sem.

Végül arcodra simul – lám veled is megtörténik, aggódni kár – a kényszerezett mosoly, egy pillanattal tart csupán; elegendő ahhoz, hogy ismét eszedbe jusson, amit hajdanában dúdolgattál: „Szeretném a homokórát *elállítani*.” Nem kell hozzá nagy szél, az akácok és nyárfák leveleit az aszfaltra sodorja, a járda-szegély mentén kavarnak, míg nem elered az eső, lassú, kövér cseppekben hullani kezd. Odafönről szemlélve egészen más lehet az idelent, a cseppek komótosága tüntető zivatarba csap át, a levelek idétlen tánca szűnőben, odata-padnak, ahová sodorja őket a szél.

Hallod a suttogást: az árnyékonál nem lehetsz több. De akarsz-e több lenni; akartál-e valaha is túllépni az árnyékon, vagy minden úgy volt jó, ahogyan éléd tétetett? Meghunyáskodsz, mint egy kiveret kutya. Ma is azt hiszed,

elrejtőzhetsz a közelgő elől. Pedig tudhatnád, innen nézve az mindig a túlpárt lesz, onnan pedig ez lesz az, ahová meg lehet érkezni.

Szobádban még a csönd se csönd. Ha fülelsz, hallhatod a lüktetést, ahogyan a véred örvénylik odabent, a hullámok fölcsapnak egészen, a sodrásban semmi sem marad moccanatlan, az ár munkálkodik, ebben a nagy zajlásban is érezd, minden mulandó, mint a harmatcsepp vagy a villám. A tiszta csönd illúzió csupán, egy hamis képzet; saját sorsod minek csavarnád kék kimonóba, mikor mezítelen is rohanhatnál a cédrusliget fái között?

Hiszen már az elejétől fogva tudod, mivel lesz vége: nem enged csobbanni tekintetének tükörsima tengerébe.

(És kintartásod sem hoz gyümölcsöt. Ugyanaz a szonáta, elejétől végéig. Bal lábad előre csusszan, a súlypont ából bébe, a csípőd követi a mozgulást, a bal lábad az aszfaltra tapad, már húzod is a jobbot, előre csusszan, a súlypont ából bébe, a csípőd követi a mozgulást, a jobb lábad az aszfaltra tapad, már húzod is a balt, előre csusszan, a súlypont ából bébe, a csípőd követi a mozgulást, a jobb lábad az aszfaltra tapad, már húzod is a balt.)

Csobbanni vágysz, de semmivel se vagy több egy távolodó testnél: lassan, de biztosan ponttá zsugorodsz; te írod és olvasod azt a levelet, ami rólad szól, aminek öröktől fogva te vagy a tárgya, és amit magadnak adtál föl, hogy végre választ kapj arra az egyetlen kérdésre, amit alfaként tettél föl, de még ómegaként sem érkezett rá felelet.

Ha zöld üveg lenne szemed helyén, úgy kellene ítélned, hogy a tárgyak, amelyeket ezen át megpillantasz, *valóban* zöldek – és soha nem tudnád eldönteni, hogy a szemed olyannak mutatja-e a dolgokat, amilyenek, vagy esetleg nem tesz-e hozzájuk valamit, ami nem hozzájuk, hanem a szemhez tartozik. Így van ez az értelemmel is. Nem tudod eldönteni, hogy amit igazságnak nevezel, az igazán az igazság-e, vagy csak annak látszik előtted. Ha ez utóbbiról van szó, akkor az igazság, amit e földön begyűjtesz, a halál után többé nem az – és minden igyekezeted, hogy olyasmire tegyél szert, ami a sírba is követ téged, hiábavaló –

Terhelt gyönyörűség

Ülünk egymással szemben a földön, neki a szőnyeg jutott, nekem meg a parketta, és a fél-lótuszom kényelme sem az igazi, de most arra kell koncentrálnom, hogy amit gondolok, amit a lehunytt szemem mögötti sötétben elképzelek és meglátok, az az ő fejében is ugyanúgy föl villanjon. Tudom, nehéz, de nemes a cél: ő is ugyanazt érzékeli, amit én. Néhány perce M. olyan liliumra gondolt, amelynek szirmain kabócák kezdtek arpeggióba, nos, ezt kellett volna nekem is látnom, aprócska, izgó-mozgó rovarkákat, de nem láttam és nem is hallottam semmit,

csak az járt a fejemben, hogy hamarosan zsibbadni fog mindenem, és odalesz a varázslat, mindaz, amiért nekünk itt és most együtt kell lennünk.

Néhány napja még a függönyöket is behúztuk, hogy tökéletes legyen a sötét, s akkor, a beálló csöndben, a tudatom mélyén hallgatni kezdtem Beethoven 1. zongoraversenyének második tételét, hűen ragaszkodva a kotta jelöléséhez, és abban bíztam, M. is hallani fogja ugyanazt, amit én, erősen koncentráltam, és tudom, ő se másképp – talán még erősebben is, mint én –, de csak nem akart összejönni ez a spirituális kapcsolódás. Pedig abban a pillanatban emelkedettebb zenét el se tudtam volna képzelni, és még a fejem se fájt, ami igen ritka, nincs olyan nap, hogy ne hasogatna azóta, hogy a szüleim ki akarták belőlem nevelni a dadogást.

Ülünk egymással szemben a földön, neki a szőnyeg jutott, nekem meg a par-ketta, még egy tenyérszéli gyékény sincsen alattam, és a fél-lótszom kényelme sem az igazi. A lehunytt szemem mögötti sötétben pulzáló formát látok, egy vibráló fénykört, remegő széllel, és ez a táguló hullámváz csak jön felém, aztán visszatáncol, összeszűkül egyetlen feszes ponttá, hogy pillanatnyi megállapodottsága után ismételten neki kezdjen a tágulásnak, jön felém ez a pulzáló forma, szelíd változékonysága megnyugtat, pedig tudom, a világban semmi sem változik és semmi sem állandó, de nyugodt vagyok, és szeretném, hogy M. is ugyanezt a vibráló fénykört látná lehunytt szemei mögött. Azt hiszem, nagyon nagy szükségünk van valami olyasmire, ami összeköt bennünket, amibe igazán bele tudunk kapaszkodni, és nekünk M.-mel (az itt és mostban) csak ez jutott; hogy adjunk egymásnak valamit a mélységesen mély sötétekből, ahová alászállni sose kín, csupán terhelt gyönyörűség. És nincs az az ölelés, ami ebben a pillanatban többet adhatna kettőnk különös kísérleténél.

Ülünk egymással szemben, és – mielőtt az italába kortyolna – azt mondja, nincs közünk egymáshoz. Mert az ő meg én, az két külön világ, és ami két külön világ, az ritkán lehet eggyé, és ha ezt hajlandó vagyok elfogadni – mi több: beismerni –, csomó fölösleges harctól kíméljük meg egymást.

Igen, igazad van, hazudom, mert szerintem nincs igaza, de tudom, M. ezt szeretné hallani, és hát szeretem annyira, hogy most, amikor az igazat kellene mondanom, inkább befalsulok, és az érdekeit kezdem nézni a sajátjaim helyett.

Aztán persze elvesztem a fonalat, és újra eszembe jut a múlt heti álom: a konyhában cigarettázom, hajnali kettő lehet, nem tudom, a serpenyőforma órán a mutatók visszafele járnak, és akkor egy pukkanás-szerű, sötétlila hang az egyik fiókos szekrény felől, ott tartom a tálakat meg a *tepsziket* (M. így mondja), szóval jön ez a furcsa pukkanás, olyasféle, mint amikor a pezsgődugót nem a szabadba lövi ki az ember, hanem az egész lefojtja valami ronggyal vagy ruhával. De nem igazán izgat a hang, meredten bámulom az órát, és érzem, hogy születésemtől fogva gyűlölöm az összes mutatóját meg a rápingált számait, pedig tudom, szeretettel kellene kibélelnem a szívemet.

Végül valami öntudatlan erő arra kényszerít, hogy az utolsó slukkot követően elnyomjam a cigarettát, fölálljak, és odasétáljak a fiókos szekrényhez. Kinyitom az ajtót, és akkor – mint valami magatehetetlen és szálnalmas labda – a lábam elég gurul Misima Jukió levágott feje, aprócska vértócsát hagyva a fekete-fehér konyhakövemen. Kacagni kezdek s hangtalan rázkódom Misima békéje láttán: csukott szem, összezárt száj, aztán a homloka köré csavart hacsimaki, rajta – jobbról balra olvasva – az ismerős felirat a piros napkoronggal: 七生報国, hét életen át szolgálj a nemzetet. Érzem a késztetést, hogy lehajoljak és fölvegyem, és bevigym a nappaliba a dohányzóasztal tetejére a kéthetes tévéújság és a fahéjillatú füstölők mellé, de nem tudok mozdulni, semerre sem, béna vagyok, pont mint azokban az álmokban, amikor rettenetes gyorsasággal el kellene rohannom a rám támadni készülő veszedelem elől. Csak nézem a halott Misima leghalottabb fejét, és tudom, hogy a vértócsát nekem kell majd föltörölnöm, persze örülök, hála Istennek, nem a szőnyeget kente össze, csak a követ, arra meg már amúgy is ráférne egy alaposabb suvicolás.

M. persze újra kezdi (vagy onnan folytatja, ahol abba hagyta?), mi sosem lettünk össze igazán, két külön világ, és egyéb elérhetetlen messzeségek, aztán nem tudom, honnan és hogy, de kibukkan belőlem: gyere, menjünk föl hozzám, és felejsük el ezt az egészet pár pillanatra, de persze itt fönnt nálam minden kezdődik előlről, úgy ahogyan eddig is, a mi hontalan történetünk. Abban maradunk, nincs értelme tovább folytatni, sem a hunyt szemek mögé képzelt látomásokkal való bohóckodást, sem azt, ami kettőnk között van, nevezzük bárhogyan is.

Előbb föl pattan, mint én, és már megy ki a konyhába fölteni egy kávé, olyan halkán mozdul, mint egy macska, olyan nesztelen, hogy arra már hasonlatot sem találok abból az elkoptatott millióból, ami itt savanyodik a fejemben; szóval molyolni kezd odakünn a kávéval, és ha most valamelyik fiókból a lába elé gurulna egy levágott fej, hát lenne sikongatás és jajveszély, de olyan, amelyet még nem hallott-látott ez a boldogságra szomjazó világ.

Maradok ülve a parkettán, a szemeim nyitva, már régen alább hagyott a pulzálás, és tudom, ha sikerült volna átadnom, az bizonyosság lett volna arról, hogy mégsem vagyunk menthetetlen lelkek, csupán sötét falú akváriumban úszkáló halak, kik folyton elkerülik egymást. A combomban persze tanyát vert a zsidbadás, egyetlen sugárzó ponttá zsugorodott a fájdalom, a parketta cseppet sem ismeri az irgalmat, és ahogyan koccan egymásnak kint a konyhában a kiskanál meg a csészeszél, egészen elszomorodom.

Nem merek fölkelni, de ülve sem maradhatok. Nincs mögöttem Bódhifa, és előttem is csak a könyvespolc, és az el nem olvasott könyvek vádló gerincei. Így lesz életünkből finomra hangolt kóda, csak azt nem tudja egyikünk se, milyen hangnemben írták meg mindezt –